

Κάποιες σημειώσεις, παρατηρήσεις για το προηγούμενο μάθημα – 3 Μαρτίου 2026

1. Κάποιος ρώτησε για τα κριτήρια με τα οποία μπορούμε να πούμε ότι μια γλώσσα ανήκει ή όχι στην ίδια οικογένεια γλωσσών.

Σας μίλησα για την ινδο-ευρωπαϊκή οικογένεια που δήθεν είναι το σύνολο όλων των γλωσσών που κατάγονται από τα **Πρωτο-ινδοευρωπαϊκά**.

Πρόκειται για μια υπόθεση. Αυτή η γλώσσα είναι μια θεωρητική κατασκευή που δεν τεκμηριώνεται αλλά δείχνει τη συνέπεια ολόκληρης της οικογένειας.

Υπάρχουν κανόνες διαχρονικής και γεωγραφικής αλλαγής φθόγγων από τη μια γλώσσα στην άλλη, από μια εποχή στην άλλη.

Μιλήσαμε για κοινές λέξεις (*cognates*) και τόνισα ότι τα ρήματα, αφού είναι τα δυναμικά στοιχεία μιας γλώσσας, είναι σημαντικό κριτήριο κατάταξης μιας γλώσσας. Συνειδητοποίησα ότι δε σας έδωσα την κλίση του **είμαι** στα αρμενικά.

Θα σας τη δώσω στην κλασσική γλώσσα και στη δυτική (δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ δυτικής και ανατολικής σε αυτή την περίπτωση).

Λατινικά	Περισκά με τον οθωμανικό φωνηεντισμό	Κλασσικά Αρμενικά	Δυτικά Αρμενικά
sum	hastem - هستم	Էմ - em	Էմ - em
es	hasti - هستی	Էս - es	Էս - es
est	ast - است	Է - è	Է - è
sumus	hastim - هستیم	Էմք - emk'	Էմք - enk'
estis	hastid - هستید	Էք - èk'	Էք - èk'
sunt	hastend - هستند	Էն - en	Էն - en

Νομίζω ότι αυτή η κλίση δείχνει τις ομοιότητες μεταξύ των 4 γλωσσών (προσέξτε τις χρονολογικές διαφορές). Όσο αφορά τα αρμενικά, η κλίση είναι σχεδόν εντελώς σταθερή από την ύστερη αρχαιότητα ως σήμερα.

2. Μίλησα για τα αναμνηστικά βιβλία – **յուշաւատեան** ένα σώμα βιβλίων που ιδανικά αναπαρασταίνει μια οθωμανική Αρμενία η οποία το καθεστώς των Νέο-Τούρκων κατέστρεψε από το 1915 και πέρα.

Ρώτησα αν ξέρετε κάποια παρόμοια περίπτωση. Μιλήσαμε για τις ανέκδοτες και δημοσιευμένες μονογραφίες των Ρωμιών από την Οθωμανική Αυτοκρατορία που ως πρόσφυγες εδώ έγραψαν επίσης ολόκληρο ένα σώμα για οικισμούς όπου ζούσαν Ελληνορθόδοξοι στην τωρινή τουρκική επικράτεια.

Σας ήταν άγνωστη η ύπαρξη παρόμοια σειρά αναμνηστικών βιβλίων που αναπαρασταίνουν το τέως Yiddishland. Αυτά τα βιβλία λέγονται *Yizkor-bikher*. https://en.wikipedia.org/wiki/Yizkor_books

Πρόκειται για μια ονομασία που συνδέει μια γερμανική βάση για βιβλίο (bukh → bikher) και το εβραϊκό ρήμα που σημαίνει *θυμάμαι*. BI : *Yizkor is a Hebrew term meaning "may [God] remember," referring to a traditional Jewish memorial prayer service honouring the deceased.*

Σας είπα ότι η αρμενική λέξη *housh-a-madyan* σημαίνει ακριβώς το ίδιο.

Θα βρούμε μερικές ομοιότητες μεταξύ της ιουδαϊκής πορείας και της αρμενικής, στις οποίες βασίζονται και ένας ρητορικός ανταγωνισμός που δε θα υιοθετήσουμε εμείς στο μάθημά μου.

3. Μίλησα για τη εξαφάνιση του όρου Ermenistan – ارمنستان από την επίσημη ορολογία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας το 1864.

Δυσκολεύτηκα να σας δώσω τη λίστα των έξι βιλαετιών που ονομάστηκαν «*αρμενικά βιλαέτια*» από την Σύσκεψη του Βερολίνου το 1878 οπότε η μοίρα των Αρμενίων γίνεται *διεθνές διπλωματικό ζήτημα* μετά από οθωμανική ήττα. Οι Αρμένιοι της Οθ. Αυτοκρατορίας είχαν ως αντιπρόσωπό τους εκεί τον Πατριάρχη της Κωνσταντινουπόλεως: Μιγκερτίτς Χριμίαν

A. Vilayet of **Van** - Վան

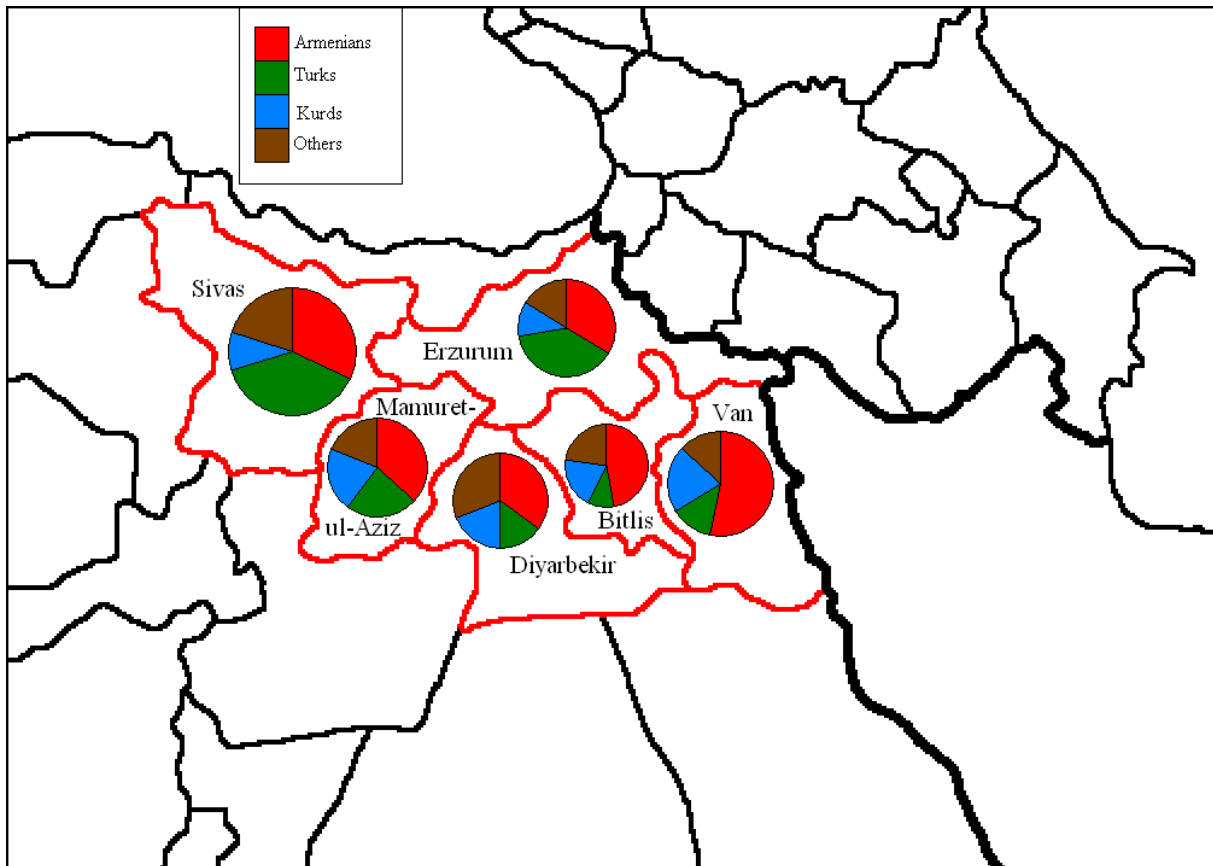
B. Vilayet of **Erzurum** - Էրզրում

Γ. Vilayet of Mamuret-ul-Aziz (also **Harput**) – Իսադըր

Δ. Vilayet of **Bitlis** - Բիտլիս

E. Vilayet of **Diyarbakir**

Σ. Vilayet of Sivas – Սեբասթիա

Πηγή: By Hovik95 - Own work (Original text: I created this work entirely by myself.), Public Domain,

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=10691114>

Τα δημογραφικά ποσοστά είναι ευαίσθητο ζήτημα. Από τον 11^ο αιώνα έχουν εγκατασταθεί άλλοι στην περιοχή που θεωρούν την περιοχή επίσης δική τους.

Αντίστροφα, άλλοι χώροι όπως η παλαιά επικράτεια του Βασιλείου της Κιλικίας δεν εμφανίζονται σε αυτόν τον χάρτη ούτε τα αληθινά/πραγματικά/εμπειρικά αστικά κέντρα των Αρμενίων τέλη του 19^{ου} αιώνα (Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, κλπ.)